

Keskustelualoite KA 24/2024 vp

Kimmo Kiljunen sd ym.

Keskustelualoite turvatun ikääntymisen ja vanhuuden puolesta

Eduskunnan puhemiehelle

Tämän keskustelualoitteen tarkoituksena on nostaa esiin tärkeitä ikääntyneiden toimeentulon ja hyvinvoinnin kysymyksiä suomalaisessa yhteiskunnassa. Nämä ovat keskiössä, kun meillä on 1,4 miljoonaa yli 65-vuotiasta ja väestömme ikääntyy nopeasti. Samalla meidän on pystyttävä turvaamaan ikääntyville kansalaisillemme riittävä toimeentulo, tarkoituksenmukaiset palvelut sekä mahdollisuus elää toimeliasta ja arvokasta elämää omien tarpeiden ja terveydentilan mukaan.

Suomalaisten ikäihmisten toimeentulo perustuu eläkkeisiin, joita sosiaalietuudet tarvittaessa täydentävät. Varsinainen vanhuseläkkeemme ovat työeläkkeet, jotka vaihtelevat työuran pituuden ja ansioiden mukaan. Vuonna 2023 mediaanieläke oli 1 736 euroa kuukaudessa ja lähes miljoona henkilöä (yli 60 prosenttia) sai eläkettä alle 2 000 euroa kuukaudessa. Suurituloisia, yli 5 000 euron kuukausieläkkeitä saavia oli noin kaksi prosenttia, enemmistö heistä miehiä (Lähde: Eläketurvakeskuksen ja Kelan yhteistilasto).

Tilastokeskuksen alkuvuoden julkaisu osoittaa, että vuonna 2022 köyhyys- tai syrjäytymisriskissä eli 873 000 ihmistä. Erittäin pienituloisia eläkkeensaajia on edelleen, ja kaikkein heikoimmasa asemassa ovat ne lähes 500 000 kokonaan tai osittain takuu- ja kansaneläkkeen varassa olevaa eläkeläistä, joille ei ole kertynyt riittävää työeläkettä. Ei ole ihme, että niin monet ikäihmiset ovat tällä hetkellä huolissaan taloudellisesta pärjäämisestään.

Hyvin toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut ovat olennaisia ikäihmisten hyvinvoinnille. Useimmat ikääntyneet haluavat asua kotona mahdollisimman pitkään, mutta onnistuakseen se vaatii riittäviä kotihoidon palveluita. Tämä toteutuu vain harvojen kohdalla. Etenkin tilapäistä tai väliaikasta apua tarvitsevat jäävät useammin ilman riittävää tukea, jolloin palvelu jää itse ostettavaksi tai vastuu valuu läheisille.

On luonnollista, että elämän loppuvuosina ympärivuorokautisen hoivan tarve kasvaa. Resurssien puute ja hoitajapula aiheuttavat ikääntyneille jatkuvaa huolta sekä palveluiden saatavuudesta että laadusta. Eläkkeensaajien Keskusliiton tänä vuonna teettämän kyselytutkimuksen vastaajista 63 prosenttia pitikin sosiaali- ja terveyspalvelujen heikkoa saavutettavuutta suurimpana iäkkäiden ihmisten ongelmana.

Väestön ikääntymisen paineet sosiaali- ja terveydenhuollolle vaativat uusia ratkaisuja. Digitaalisilta terveyspalveluilta odotetaan paljon, mutta ne voivat vain rajallisesti helpottaa terveydenhuollon resurssipulaa tai turvata palveluiden saatavuutta. Uuden teknologian ja älylaitteiden käyttäminen on vain pienelle osalle ikääntyneistä mahdollista muun muassa korkean iän ja muis-

Keskustelualoite KA 24/2024 vp

tisairauksien vuoksi ja vaatii muidenkin osalta paljon neuvontaa ja opastusta. Siksi mahdollisuus palveluiden saatavuuteen henkilökohtaisesti on säilytettävä.

Osallisuuden ja riittävän toimeentulon turvaamiseksi entistä useammat eläkkeensaajat jatkavat osittain tai jopa kokonaan työelämässä eläkeiän saavuttamisen jälkeenkin. Joustavan eläkkeelle siirtymisen mallia kannattaakin edelleen kehittää.

Tutkimukset osoittavat, että sosiaalisella hyvinvoinnilla on suuri merkitys ikäihmisten elämänlaadulle ja terveydelle. Monet ikäihmiset haluavat ja pystyvät osallistumaan myös harrastuksiin ja kulttuuritoimintaan, jotka lisäävät fyysistä ja henkistä hyvinvointia. Silti liian monet ikääntyneet kansalaisemme kärsivät yksinäisyydestä, erityisesti ne, joiden liikuntakyky on heikentynyt tai jotka asuvat harvaan asutuilla paikkakunnilla.

Sosiaalisia yhteisöjä on pyritty vahvistamaan kolmannen sektorin palveluiden avulla. Järjestölähtöinen vanhustyö, eläkeläisyhdistykset ja muut vapaaehtoisverkostot ovat perinteisesti olleet tärkeitä ikäihmisille sosiaalisten kontaktien ja osallisuuden vahvistamisessa, jotta ikääntyneiden sosiaaliset kontaktit eivät ohenis entisestään ja yksinäisten vanhusten määrä kasvaisi.

On keskusteltava siitä, miten takaamme riittävän toimeentulon, torjumme ikäsyrrintää ja tuemme ikäihmisten hyvinvointia niin, että palvelut ja tukimuodot ovat yhdenvertaisesti kaikkien saatavilla.

Riittävien, laadukkaiden palveluiden, sairauksien ennaltaehkäisyn ja toimintakyvyn tukemisen kautta voimme parantaa ikääntyneiden kokonaisyhyvinvointia. Ikääntyneet on tunnustettava voimavarana ja heidän asemaansa ja arvostustaan kasvatettava yhteiskunnassa. Ikäihmisten toimeentulon ja hyvinvoinnin turvaamisesta onkin keskusteltava moniulotteisesti huomioiden sekä taloudelliset, terveydelliset että sosiaaliset tekijät.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun turvatun ikääntymisen ja vanhuuden puolesta.

Keskustelualoite KA 24/2024 vp

Helsingissä 15.11.2024

Kimmo Kiljunen sd
Aki Lindén sd
Lauri Lyly sd
Ritva Elomaa ps
Juho Eerola ps
Markku Eestilä kok
Veronika Honkasalo vas
Juha Hänninen kok
Pekka Haavisto vihr
Anne Kalmari kesk
Mats Löfström r
Hanna-Leena Mattila kesk
Hanna Räsänen kesk
Harry Harkimo liik
Päivi Räsänen kd
Oras Tynkkynen vihr